

KAKO IZBRATI PRAVO IGRAČO ZA OTROKA

MALČKI MED 1. IN 2. LETOM STAROSTI

Malčki po 12. mesecu starosti postajajo vedno bolj samostojni. Okoli prvega leta starosti naredijo svoje prve korake. Najprej se še opirajo na roko odrasle osebe, kmalu pa že lovijo ravnotežje sami. Hitro začno že teči in skakati. Primerne igrače **zato spodbujajo bolj dinamično igro in gibanje malčkov**. Lahko se potiskajo na igračah na kolesih, se igrajo z žogami, jih brcajo ter jih bolj nadzorovano tudi potiskajo proti odraslim. Te aktivnosti spodbujajo razvoj koordinacije, ravnotežja in splošnega gibanja malčkov.

Kljub malčkovemu hitremu razvoju grobe motorike (hoja, potiskanje, tek, skakanje in podobno) pa je v tem obdobju opazen tudi razvoj drobne motorike. Pri risanju na primer opazamo že bolj nadzorovane gibe. Čačke so bolj zavite in okrogle. Razvoj drobne motorike se kaže tudi v imitaciji. Okoli 18. meseca začno **ponavljati določena vedenja za odraslimi** – pometajo z metlo, si češejo lase z glavnikom. Za krepitev drobne motorike so poleg nekih predmetov, ki omogočijo imitiranje, primerne manjše igrače, **kot so igrače razvrščanja oblik, sestavljanja in grajenja**.

Pri letu in pol malčki že začno kazati na predmete; nekaj jih tudi poimenujejo, zato nas lahko vodijo po prostoru in tako bolj nadzorujejo potek igre in raziskovanja. Pomembno je, da pri igri starši sodelujejo in se pogovarjajo z malčkom o aktivnostih, predmetih in igračah. V tem obdobju malčki že vzpostavijo skupno vezano pozornost. To ne pomeni le, da sledijo pogledu odraslega, ampak da koordinirajo pogled in pozornost med odraslim in igračo, s katero se oba igrata. To je še posebej pomembno pri **branju, saj lahko malčki bolj aktivno poslušajo branje odraslega** in iz knjige spremljajo dogodke ter predmete, o katerih odrasli bere in v njih usmerja pogled.

VIR: ZAJČEK CRKLJAVČEK, PIKTO D.O.O., LITTLE OTJA

INŠTITUT ZA RAZVOJ IGRAČ

V tem obdobju malčki že začnejo kazati preference za spolno specifične igrače. Deklice se bodo na primer raje igrale z dojenčki, dečki pa z vozili. Takšna spolno stereotipna igra malčkov se po tem obdobju z razvojem le še stopnjuje in je v največji meri **rezultat spolne stereotipizacije iz okolja in prepričanj staršev**. Zato je pomembno, da se tega zavedamo **pri izbiri igrač in poskušamo vsem otrokom, ne glede na spol, izbrati igrače, ki spodbujajo celosten razvoj** (na primer igrače, s katerimi malčki gradijo in so dobre za razvoj motorike tako deklic kot dečkov).

NEKAJ IDEJ ZA PRIMERNE IGRAČE:

- Igrače za sestavljanje (enostavne kocke, sestavljanke z dvema ali tremi koščki, stolpi iz kock ...)
- Igrače za pretvarjanje (telefon, voziček, dojenček, pripomočki za dojenčka, različne oblike živali, vozila ...)
- Igrače za ustvarjanje (nenevarni flomastri, voščenske, barvice, plastelin ...)
- Igrače za razvoj jezika (knjige za malčke, pojoče igrače ...)
- Igrače, na katerih se otrok potiska/vozi (konjiček za potiskanje, poganjalčki – avtomobilčki, v katerih se malček potiska z nogami ...)
- Plišaste ali različne igrače iz tekstila
- Žoge

MALČKI MED 2. IN 3. LETOM STAROSTI

Z drugim letom starosti se začne razvijati **simbolna igra**. Malček začne igrače in predmete uporabljati ne le z njihovim prvotnim namenom, ampak tudi za namen svoje igre. Na primer škatla lahko postane televizija, denarnica pa daljinec. Simbolna igra omogoča fleksibilno uporabo različnih materialov ter predmetov iz narave, kljub temu pa v tem obdobju malčki še potrebujejo bolj realistične igrače za igro. Torej se za razvoj simbolne igre priporočajo kuhinjski seti, dojenčki, vozila s cesto, figurice v obliki ljudi in podobne igrače, ki omogočajo ponazarjanje vsakodnevnih aktivnosti. Malčki začno v tem obdobju potek svoje igre tudi ubesedovati (Na primer: »Račka bo zaplavala proti ladjici.«) Pri igri z enostavnimi predmeti pogosto posnemajo aktivnosti odraslih. Radi se na primer pretvarjajo, da zjutraj pijejo kavico in berejo časopis.

VIR: POSTELJICA ZA DOJENČKA SOFIA, INŠTITUT ZA
RAZVOJ IGRAČ, KUKULILA.

Malčki po drugem letu že znajo več kot petdeset besed in tvorijo dvo- ali večbesedne stavke. Vedno več besednih kombinacij in fraz tudi ponavljajo za odraslimi. Zaradi hitrega razvoja besednjaka in večjega obsega pozornosti malčkov je bolj zanimivo **skupno branje** (branje odrasle osebe malčku). Priporočene so knjige z zvoki, knjige z znanimi zgodbami ali knjige s ponavljanjem fraz, stavkov ali načina podajanja vsebine. Branje je za otrokov razvoj izredno pomembno, saj ne gre le za spodbujanje njegovega besednega razvoja, ampak tudi spodbujanje socialnih in kognitivnih sposobnosti. Pri tem je najpomembnejša vloga odraslih, katerim se priporoča, da malčka spodbujajo z vprašanji in komentirajo slike ter dogajanje v knjigicah.

Malčki med drugim in tretjim letom starosti lahko za spodbujanje kreativnosti in drobne motorike ustvarjajo. V tem obdobju **rišejo, se igrajo s plastelinom ali slikajo s prsti**. Za spoznavanje oblik in razvijanje natančnih gibov sestavljajo manjše sestavljanke (4–12 kosov), se učijo odpreti zaponke, razvrščajo oblike in barve.

NEKAJ IDEJ ZA PRIMERNE IGRAČE:

- Igrače za sestavljanje (sestavljanke z več kot štirimi koščki, igrače razvrščanja po barvah ali oblikah ...)
- Igrače za pretvarjanje (kuhinjica, manjši stoli, lesena hrana, ostalo mini pohištvo, vozila ...)
- Igrače za ustvarjanje (flomastri, voščenske, prstne barve, škarje za malčke ...)
- Igrače za razvoj jezika (knjige, zvočni posnetki prebranih knjig, slikanice, ob katerih otroci sodelujejo pri poimenovanju predmetov ...)
- Igrače za razvijanje drobne motorike (aktivne igrače z manjšimi gumbi, igrače vstavljanja, uporabljanje otroškega pribora ...)
- Plišaste ali različne igrače iz tekstila
- Žoge

VIR: BLAZINICA TOM, AJA - LINA D.O.O.

OTROCI MED 3. IN 6 LETOM STAROSTI

Otroci med tretjim in šestim letom starosti opazno napredujejo na področju kognitivnega razvoja – pri sklepanju, razmišljanju in odločanju. Po tretjem letu starosti se že igrajo in imitirajo situacije, ki so jih le od daleč opazovali ali so za njih slišali. Igro vedno pogosteje spremljajo z besedno razlago o dogodkih (medtem ko premikajo figurice dečka in deklice, rečejo: »Fant in punca sta šla skupaj na sprehod.«) Počasi že razumejo **pojem časovnega sosledja**, tako da že ustvarjajo zgodbe in pred igro pripravijo »sceno« (»Tale punčka in fantek sta brat in sestra in živita v tej hiši.«).

Okoli četrtega leta starosti se začne razvoj razumevanja, da so lahko miselni procesi in perspektiva drugih drugačni od otrokovih lastnih čustev, prepričanj in vedenja. Pravimo, da otrok razvija takoimenovano teorijo uma. To pomeni, da otrok razume, da je njegovo védenje lahko drugačno od tega, kar vedo drugi (na primer: kljub temu da otrok vé, kaj ima v kuhinjskem predalu doma, tega njegova vzgojiteljica ne vé). To vpliva predvsem na razvoj simbolne igre. Otroci razumejo osnovna načela simbolov: model hiše lahko predstavlja pravo hišo v igri, banana je lahko telefon. Po četrtem letu starosti so zato **igračke manj zaznavno podobne realnim predmetom** – to pomeni, da se lahko otrok pretvarja, da je zvita odejica v igri dojenček, ki joka. Vedno več se med igro tudi pretvarjajo in prevzemajo različne socialne vloge: »jaz bom mama, ti boš pa moj otrok«.

VIR: GEN STUDIO, DAMJANA PANGERČIČ S.P., SILWAY, 15-DELNA
SESTAVLJANKA – ZAJČEK

Igrače za tri- do petletnike spodbujajo spomin, jezik in veščine štetja. Štiriletniki začno razumevati koncept časa, zato jim pri tej starosti predstavimo **kakšne lesene ure, koledarje ali sheme dneva in noči**. Okoli četrtega leta imajo prav tako že bolj razvit koncept števila – pri petih letih štejejo že do deset. Zato lahko igrače, kocke ali kaj podobnega z otroki pri igri tudi štejemo (»Koliko jabolk je kupila Ana?«). Poznajo že imena barv, razumejo nasprotja (dan in noč, nizko in visoko ...) ter v igri začnejo uporabljati pravila. V tem obdobju jim prvič predstavimo igre s pravili (igra »dan in noč«, med katero mora otrok postaviti glavo na mizo le takrat, kadar sliši vodjo igre reči »noč«).

Prav tako se razvija drobna motorika otrok, ki se najbolj kaže pri pisanju in risanju. Gibe ramen, zapestja in prstov otroci že tako koordinirajo, da pri **risanju ustvarijo prve oblike človekovih figur**. To so še glavonožci (krog, iz katerega povlečejo dve črti za noge in dve črti za roke).

NEKAJ IDEJ ZA PRIMERNE IGRAČE:

- Igrače za sestavljanje (sestavljanke s približno 15–20 kosi, igrače sortiranja po materialu, obliki, barvi, višini, bolj kompleksne kocke za sestavljanje stolpov ...)
- Igrače za ustvarjanje (barvice, kreda, škarje za malčke, masa za modeliranje, enostavni inštrumenti ...)
- Igrače za razvijanje koncepta števila in časa (lesene ure, kocke s števili ...)
- Igrače za spodbujanje simbolne igre (lesene shematične človeške oblike, material iz narave, kuhinjski pripomočki ...)
- Igrače za razvijanje jezika (knjige, slikanice ...)

VIRI

- Bantz, D. L. (1993). Teaching families to evaluate age-appropriate toys. *Journal of Pediatric Health Care*, 7(3), 111–114. doi:10.1016/0891-5245(93)90089-z
- Dosman, C. F., Andrews, D., in Goulden, K. J. (2012). Evidence-based milestone ages as a framework for developmental surveillance. *Paediatrics & child health*, 17(10), 561–568. <https://doi.org/10.1093/pch/17.10.561>
- Goodson, B. in Bronson, M. (1997). Which Toy for Which Child: A Consumer's Guide for Selecting Suitable Toys, Ages Birth through Five. Consumer Product Safety Commission, Washington, DC.
- Guyton, G. (2011). Using Toys to Support Infant-Toddler Learning and Development. NAEYC. Pridobljeno s <https://educate.bankstreet.edu/faculty-staff/6>
- Liu L., Escudero, P., Quattropiani, C., in Robbins, R. A. (2020). Factors affecting infant toy preferences: Age, gender, experience, motor development, and parental attitude. *Infancy*. 1–25. <https://doi.org/10.1111/infa.12352>
- Marjanovič Umek, L. in Lešnik Musek, P. (2009). Otroška risba. V Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.). *Razvojna psihologija: Izbrane teme*. (86 – 108). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Richards, M. N., Putnick, D. L., Bradley, L. P., idr. (2020). Children's utilization of toys is moderated by age-appropriateness, toy category, and child age. *Applied Developmental Science*, DOI: 10.1080/10888691.2020.1760868
- Scharf, R. J., Scharf, G. J., in Stroustrup, A. (2016). Developmental Milestones. *Pediatrics in Review*, 37(1), 25–38. doi:10.1542/pir.2014-0103
- Sheldrick, R. C., Schlichting, L. E., Berger, B., idr. (2019). Establishing New Norms for Developmental Milestones. *Pediatrics*, 144(6).
- Westby, C. (2013). "The Roots of Literacy: Play and Language." Izroček pridobljen na letni konferenci Speech, Language, and Hearing Association of Peterborough conference v Peterborough, Ontario.